

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัย และพัฒนา มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ชุมชนบ้านห้วยมะเกลืออำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อสร้างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย 4) เพื่อประเมินผลรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้าจังหวัดเชียงราย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนบ้านห้วยมะเกลือ จำนวน 101 คน ครูผู้สอนสาขา การท่องเที่ยว จำนวน 9 คน ครูผู้สอนสาขาการโรงแรม จำนวน 6 คน ครูผู้สอนสาขาอาหารและ โภชนาการ จำนวน 12 คน ครูผู้สอนสาขาการบัญชี จำนวน 11 คน นักศึกษาระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาการท่องเที่ยว จำนวน 61 คน สาขาการโรงแรม จำนวน 87 คน สาขาอาหาร และโภชนาการ จำนวน 222 คน และสาขาการบัญชี จำนวน 284 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 654 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนบ้านห้วยมะเกลือ สุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 80 คน ที่ใช้ในการ ตอบแบบสอบถามสภาพของชุมชน นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยการเลือก กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง สาขาละ 20 คน จำนวน 4 สาขาวิชา รวม 80 คน และประชาชนบ้าน ห้วยมะเกลือ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน ที่สมัครใจ เข้าร่วมกิจกรรม ตามรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t - test แบบ dependent และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ชุมชน บ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

จากการสำรวจสภาพปัจจุบันการบริการโฮมสเตย์ ของชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น ควรมีการพัฒนาทั้งด้านมัคคุเทศก์จากหน่วยงานของรัฐและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพัฒนาธุรกิจบริการโฮมสเตย์ของชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมให้วิทยากร จากภายนอกมาให้องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริการโฮมสเตย์ให้กับชุมชนห้วยมะเกลือ โดยบูรณาการ ภูมิปัญญาชาวบ้านร่วมกับการดำเนินงานของภาครัฐ เพื่อให้เป็นมาตรฐานของโฮมสเตย์ตามหลักสากล

2. ผลจากการสร้างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อําเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด เชียงราย

2.1 หลักการ

2.1.1 พัฒนาผู้เรียนควบคู่กับชุมชนโดยจัดแบ่งเนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดประเมินผลของแต่ละกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Cooperative Learning) แบ่งปันผลงาน (Show and Share)

2.1.2 แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันความรู้ ให้กำลังใจกันและกันและดูแลซึ่งกัน และกัน

2.1.3 จัดการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ จะคล้ายกับกระบวนการกลุ่ม แต่ต่างกันที่ การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจจัดกลุ่มให้ผู้เรียนคละกันทั้งด้านความรู้ ความสามารถความสนใจ และ ตามความถนัด

2.1.4 วิธีการสอน (Instructional Strategies) และกำหนดการสอนโดยการ ผสมผสานระหว่างทักษะของการอยู่ร่วมกันในสังคมกับทักษะด้านเนื้อหาวิชาการ

2.1.5 การดำเนินกิจกรรมทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน จะต้องรู้เข้าใจและปฏิบัติบทบาท หน้าที่ของตนเอง

2.2 วัตถุประสงค์

2.2.1 เพื่อให้ผู้เรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย และประชาชนกลุ่มเป้าหมายชุมชน บ้านห้วยมะเกลือ อําเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม ทั้ง 4 กิจกรรม โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบ ร่วมแรงร่วมใจ (Cooperative Learning) แบ่งปันผลงาน (Show and Share)

2.2.2 เพื่อให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ การถ่ายทอดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ตลอดจนการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเรียนรู้ด้านต่างๆ ของผู้เรียนและประชาชนในชุมชน

2.2.3 เพื่อรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน องค์ความรู้ที่ มีอยู่กระจัดกระจายในชุมชน และจัดการให้เป็นหมวดหมู่ มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมที่ประชาชน สามารถเข้าไปสืบค้นศึกษา และเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

2.2.4 เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดการความรู้ที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้ามา เรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือใน การพัฒนาตนเองและชุมชน

2.2.5 เพื่อให้ผู้เรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย มีทักษะในการฝึกประสบการณ์ ในสถานการณ์จริงและมีแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาในชุมชน

2.3 กิจกรรม ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรม 1 มัคคุเทศก์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

- 1) สมรรถนะของหลักสูตร
- 2) คำอธิบายของหลักสูตร
- 3) รายการสอนและฝึกปฏิบัติ
- 4) รูปแบบ เทคนิคการจัดการศึกษา
- 5) สื่อ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์
- 6) เอกสารอ้างอิง
- 7) แนวทางการประเมิน

กิจกรรม 2 การบริการโฮมสเตย์

- 1) สมรรถนะของหลักสูตร
- 2) คำอธิบายของหลักสูตร
- 3) รายการสอนและฝึกปฏิบัติ
- 4) รูปแบบ เทคนิคการจัดการศึกษา
- 5) สื่อ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์
- 6) เอกสารอ้างอิง
- 7) แนวทางการประเมิน

กิจกรรม 3 การแปรรูปอาหารและการประกอบอาหาร

- 1) สมรรถนะของหลักสูตร
- 2) คำอธิบายของหลักสูตร
- 3) รายการสอนและฝึกปฏิบัติ
- 4) รูปแบบ เทคนิคการจัดการศึกษา
- 5) สื่อ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์
- 6) เอกสารอ้างอิง
- 7) แนวทางการประเมิน

กิจกรรม 4 การจัดทำบัญชีเบื้องต้น

- 1) สมรรถนะของหลักสูตร
- 2) คำอธิบายของหลักสูตร
- 3) รายการสอนและฝึกปฏิบัติ
- 4) รูปแบบ เทคนิคการจัดการศึกษา
- 5) สื่อ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์
- 6) เอกสารอ้างอิง
- 7) แนวทางการประเมิน

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อําเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

3.1 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการประเมินการเรียนรู้ของตนเองของผู้ร่วมกิจกรรม คือ ประชาชนในชุมชนและนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม อยู่ในระดับค่าเฉลี่ย มีความรู้มาก ค่าเฉลี่ยรวม 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .03

3.3 ผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยรวม 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .03

3.4 ผลการประเมินทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับ มากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวม 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .51

3.5 ผลการบันทึกติดตามผลการนำเสนอผลงาน (Show and Share) เกณฑ์อยู่ในระดับ ดีมาก ทั้ง 4 กิจกรรม

4. ผลการประเมินรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อําเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงรายไปใช้ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างใหม่

4.1 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

4.2 ผลการประเมินการเรียนรู้ของตนเอง ของผู้ร่วมกิจกรรม คือ ประชาชน ในชุมชนและนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม อยู่ในระดับค่าเฉลี่ย มีความรู้มาก ค่าเฉลี่ยรวม 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .04

4.3 ผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยรวม 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .02

4.4 ผลการประเมินทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับ มากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวม 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .51

4.5 ผลการบันทึกติดตามผลการนำเสนอผลงาน (Show and Share) เกณฑ์อยู่ในระดับ ดีมาก ทั้ง 4 กิจกรรม

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย อภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยรวม 1.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.08 ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพปัจจุบันโฮมสเตย์มีนักท่องเที่ยวเข้ามาพักบ้างแต่ยังมีจำนวนมาก อาจเป็นเพราะความพร้อมด้านสถานที่ในการให้บริการที่กำลังอยู่ในช่วงพัฒนาและปรับปรุงให้มีความพร้อมมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีความต้องการความร่วมมือจากวิทยากรหน่วยงานต่าง ๆ หรือผู้ให้คำแนะนำ ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารและการวางแผนการจัดการท่องเที่ยว ด้านการดูแล การจัดการห้องพัก ด้านการบริการอาหาร สำหรับผู้มาใช้บริการเรื่องของการจัดการค่าที่พัก การทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย และที่สำคัญ คือ การนำความรู้มาบูรณาการร่วมกับภูมิปัญญาชาวบ้าน พัฒนาความรู้และทักษะอาชีพให้กับชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ เนื่องจากการสร้างอาชีพโดยเปิดโฮมสเตย์ เป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้กับคน ในชุมชนบ้านห้วยมะเกลือมากขึ้น และในส่วนของแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ นั้น เกิดจากความร่วมมือระหว่างชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย เป็นศูนย์กลางรวบรวมความรู้ของชุมชนที่จะนำไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับประชาชนในชุมชน ร่วมกันกับการส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติจริง มีทักษะในงานอาชีพนอกเหนือจากตำราเรียน สามารถส่งเสริมให้เป็นผู้ประกอบการต่อไปได้ในอนาคต โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Cooperative Learning) แบ่งปันผลงาน (Show and Share) เป็นวิธีการเรียนที่จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันความรู้ ให้กำลังใจกันและกัน และดูแลซึ่งกันและกัน หลักการจัดการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจจะคล้ายกับกระบวนการกลุ่ม แต่ต่างกันที่การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจจัดกลุ่มให้ผู้เรียนคละกันทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด นับว่าการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้แนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือได้เกิดการพัฒนาขึ้น ดังที่ ธนัตถ์ พรหมด้วง (2550 : 18) ได้สรุปเป้าหมายการเรียนรู้ทางการศึกษาตลอดชีวิต มี 4 ประการ คือ 1) การเรียนรู้เพื่อรู้ เน้นการเรียนรู้หลายๆ อย่างแบบกว้างๆ ร่วมกับการเรียนรู้ในสิ่งหนึ่งอย่างลึกซึ้ง การเรียนรู้ลักษณะนี้เป็น การเรียนรู้เพื่อให้ได้ประโยชน์ในการศึกษาตลอดชีพ 2) การเรียนรู้เพื่อประกอบอาชีพ มีการพัฒนาความสามารถในความรู้ที่นั้นๆ กล่าวคือ เมื่อนำความรู้ที่ได้มาประกอบอาชีพแล้ว จะมีการเรียนรู้การทำงานเป็นทีม เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นขณะนำความรู้วิชาชีพมาใช้ 3) การเรียนรู้เพื่อเป็นประสบการณ์ เมื่อเรียนรู้และนำสิ่งที่รู้มาประกอบอาชีพแล้ว การเรียนรู้จะมีอิสระมากขึ้น มีการตัดสินใจที่ถูกต้อง และมีความรับผิดชอบต่อการทำงาน และ 4) การเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกันเป็นการเรียนรู้ผู้อื่น เข้าใจจิตใจผู้อื่น เข้าใจธรรมเนียมประเพณี โครงสร้างของสังคมที่ได้อาศัยอยู่ นอกจากนี้ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2554 : 19) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการร่วมมือร่วมใจในการศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายซึ่งถือเป็นความสำเร็จของกลุ่ม

เน้นการทำงาน คณะความสามารถของสมาชิก ดังนั้น การกระทำใดๆ ของสมาชิกย่อมมีผลกระทบต่อกลุ่มและสมาชิกคนอื่นๆ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) และทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมกัน (Collaborative Learning) รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) จึงเป็นที่มาของแนวการจัดกิจกรรม 4 ฐานสมรรถนะ ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 มัคคุเทศก์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Guide and Natural Tourism) กิจกรรมที่ 2 การบริการโฮมสเตย์ (Homestay Services) กิจกรรมที่ 3 การแปรรูปอาหารและการประกอบอาหาร (Food Processing and Cooking) และกิจกรรมที่ 4 การจัดทำบัญชีเบื้องต้น (Fundamental Accounting) ใช้สื่อการเรียนรู้ เช่น วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคนิควิธีการ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยในการถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้ ข้อเท็จจริง แนวคิด ตลอดจน เจตคติ จากแหล่งความรู้ หรือผู้สอนไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการวัดผลประเมินผล โดยมีวิธีการดังนี้ ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ประเมินทักษะจากการเข้าร่วมกิจกรรม ประเมินพฤติกรรม ในการเข้าร่วมกิจกรรม ประเมินผลความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบศูนย์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประเมินผลความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อําเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยในครั้งนี้ตรงกับผลการวิจัยของ ปราโมทย์ น้อยวัน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อําเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแยกตามรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก โดยด้านบุคลากร ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น มีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ด้านงบประมาณ ได้รับการจัดสรรจากรัฐและภาคชุมชนอย่างเหมาะสม ด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ควรจัดให้เพียงพอต่อความต้องการ ด้านบริหารจัดการ ควรเป็นในรูปแบบคณะกรรมการที่ได้รับเลือกจากชุมชน และมีการแบ่งโครงสร้างการทำงานอย่างเป็นระบบ

2. ผลจากการสร้างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อําเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ได้กิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 มัคคุเทศก์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Guide and Natural Tourism) กิจกรรมที่ 2 การบริการโฮมสเตย์ (Homestay Services) กิจกรรมที่ 3 การแปรรูปอาหารและการประกอบอาหาร (Food Processing and Cooking) และกิจกรรมที่ 4 การจัดทำบัญชีเบื้องต้น (Fundamental Accounting) ซึ่งกิจกรรมที่กล่าวมานี้เป็นกิจกรรมที่ผ่านการคัดเลือกจากชุมชน และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เนื้อหาวิชา ประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยยึดตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม จัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา ของแต่ละการเรียนรู้ทฤษฎีก่อนลงกิจกรรม ลงมือปฏิบัติจริง ตามฐานความรู้ทั้ง 4 กิจกรรมโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Cooperative Learning) และแบ่งปันผลงานโดยการนำเสนอผลการปฏิบัติ (Show and Share) ประเมินผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยกิจกรรมและวิธีการเรียนรู้ กำหนดให้สอดคล้องกับเนื้อหา โดยพิจารณาถึงความพร้อมและพื้นฐานของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของชุมชน และ

นักศึกษา การพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการตรวจสอบโครงสร้างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยกำหนดรายละเอียดสิ่งที่จะต้องตรวจสอบ ได้แก่ คุณภาพของรูปแบบ คู่มือ เนื้อหาสาระของกิจกรรม วิธีการดำเนินกิจกรรม สื่อประกอบการเข้าร่วมกิจกรรม ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนการประเมิน ความเหมาะสมของส่วนประกอบรูปแบบ คู่มือ เนื้อหาสาระของกิจกรรม วิธีการดำเนินกิจกรรม สื่อประกอบการเข้าร่วมกิจกรรม ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมตลอดจนการประเมิน โดยมีผู้ตรวจสอบโครงสร้างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ประเมินความสอดคล้องเหมาะสมของรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ฉบับร่าง) เช่น ความสอดคล้องสมรรถนะของหลักสูตร คำอธิบายของหลักสูตร รายการสอนและฝึกปฏิบัติ รูปแบบ เทคนิคการจัดการศึกษา สื่อ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ เอกสารอ้างอิง/เอกสารประกอบ/แหล่งเรียนรู้ แนวทางการประเมิน ผู้วิจัยได้นำโครงสร้างหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ตรวจสอบและประเมินโครงสร้างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พิจารณาให้ความคิดเห็น พร้อมข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ผลการประเมิน พบว่า แต่ละรายการมีค่าสูงกว่า 0.80 คือ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ฉบับร่าง) เท่ากับ 1.00 จำนวน 4 รายการ ได้แก่ คำอธิบายของหลักสูตร รูปแบบ เทคนิคการจัดการศึกษา สื่อ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และแนวทางการประเมิน และรายการที่มีค่าเท่ากับ 0.80 จำนวน 3 รายการ ได้แก่ สมรรถนะของหลักสูตร รายการสอนและฝึกปฏิบัติ และเอกสารอ้างอิง/เอกสารประกอบ/แหล่งเรียนรู้ แสดงว่า หลักสูตร (ฉบับร่าง) มีความสอดคล้องกันทุกประเด็น จะเห็นได้ว่าผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : วิทยาลัยชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงรายเป็นอย่างมาก การพัฒนาในครั้งนี้มีขั้นตอนสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาวุธ ประทุมชาติ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านชุมคำเพื่อการพึ่งพาตนเอง โดยใช้การจัดการความรู้แบบบูรณาการ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคายพบว่า ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ การพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านชุมคำ เพื่อการพึ่งพาตนเอง โดยใช้การจัดการความรู้แบบบูรณาการ ที่ผ่านการใช้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) สำรวจและศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความเป็นไปได้ 2) กำหนดรูปแบบการวิจัยและประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 3) วางแผน สร้างทีมกำหนดความสำเร็จตามตัวชี้วัด 4) ลงมือปฏิบัติปรับปรุงพัฒนางาน 5) ประเมินผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 6) การปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องการประเมินผลความรู้ในแต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมหลัก สอดคล้องกับหลักการของ เดโซ สวานานท์ (2552) ที่ว่า การเตรียมความพร้อมเป็นภาพของการเตรียมตัวเพื่อการตอบสนอง หรือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง และสภาพความพร้อมของบุคคลนั้นๆ ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น ภาวะความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ การเร้า การจูงใจ และการฝึกอบรม ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ดังที่ พรพนิต ชูทัย เจนจิต (2550) กล่าวถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างความพร้อมรับมือต่อความเปลี่ยนแปลงขององค์กรไว้ 8 ประการ ได้แก่ 1) การคำนึงถึงสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร คือ สมาชิกองค์กรต้องมีความรู้เกี่ยวกับสถานะขององค์กร 2) ภาวะผู้นำ ในการสร้างความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง จะต้องสนับสนุนให้เป้าหมายและพันธกิจขององค์กรบรรลุผลสำเร็จมีการกระตุ้นให้พนักงานทำงานร่วมกัน สร้างความไว้วางใจภายใต้กรอบจริยธรรม

และยังต้องสื่อสารเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมถึงผลกระทบที่มีต่อตัวพนักงาน รวมถึงการสนับสนุนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลง 3) วัฒนธรรมองค์การ องค์การที่มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงจะมีวัฒนธรรมองค์การที่เน้นการให้อำนาจพนักงานในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้พนักงานกล้าเสี่ยงและพร้อมเปลี่ยนแปลง 4) แนวปฏิบัติในการบริหารจัดการ มีความพร้อมในการรับมือต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นการกระตุ้นให้สมาชิกกล้าตัดสินใจ มีความจริงใจ เปิดกว้าง รวมถึงความสามารถในการบริหารจัดการความหลากหลายของสมาชิกในองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) การสื่อสารภายในองค์การมีการสร้างช่องทางในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างสมาชิกในองค์การได้สะดวก 6) ทักษะ และความเหมาะสมกับของงาน กล่าวคือ องค์การต้องแน่ใจว่าสมาชิกส่วนใหญ่ขององค์การ มีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงความท้าทาย ขณะเดียวกันแน่ใจว่าผู้นำในการเปลี่ยนแปลงขององค์การมีความรู้และทักษะที่เหมาะสม ทั้งความสามารถในการประสานผลประโยชน์ที่หลากหลายของสมาชิกให้สอดคล้องต่อกัน ความสามารถในการรับฟังผู้อื่นความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่น และความสามารถในการจัดการการต่อต้านการเปลี่ยนที่เหมาะสม 7) การให้รางวัลและคำชื่นชมเป็นการจูงใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อาจทำได้ตั้งแต่การโน้มน้าวให้สมาชิกขององค์การเชื่อว่า ตนจะได้รับประโยชน์จากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การให้รางวัลหรือผลตอบแทนที่เชื่อมโยงต่อความสำเร็จขององค์การ การรับประกันความมั่นคงทั้งความมั่นคงในการทำงาน และคุณค่าของพนักงานเป็นต้น 8) โครงสร้างองค์การ โดยมีองค์การโครงสร้างที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพสมาชิกขององค์การต้องเข้าใจถึงเป้าหมายและบทบาทของตนอย่างชัดเจน

3. ผลจากการทดลองใช้รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือยง อำเภอยางป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ตามกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 มัคคุเทศก์ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Guide and Natural Tourism) ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอน การวางแผนการจัดการนำเที่ยว การจัดโปรแกรมเดินป่าเชิงนิเวศน์ การคิดค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแบบเดินป่า สามารถวางแผนการนำเที่ยว การจัดโปรแกรมทัวร์เดินป่าเชิงนิเวศน์ และสามารถคิดค่าใช้จ่ายและคำนวณราคาขาย การจัดโปรแกรมทัวร์เดินป่าเชิงนิเวศน์ กิจกรรมที่ 2 การบริการโฮมสเตย์ (Homestay Services) ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอน การดูแล และการทำความสะอาดห้องพัก สามารถปฏิบัติการปูที่นอนหรือการปูเตียงได้ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติการพับผ้าขนหนู เพื่อใช้ในการตกแต่งห้องพักแบบโฮมสเตย์ได้ กิจกรรมที่ 3 การแปรรูปอาหารและการประกอบอาหาร (Food Processing and Cooking) ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการของการแปรรูปอาหาร มีความรู้และเข้าใจในการเลือก และการเตรียมวัตถุดิบใบชา มาแปรรูปเป็นข้าวเกรียบใบชา ยำใบชา สามารถเรียนรู้และเข้าใจ กระบวนการบรรจุภัณฑ์และการเก็บรักษาได้ กิจกรรมที่ 4 การจัดทำบัญชีเบื้องต้น (Fundamental Accounting) ทำให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการคำนวณการคิดราคาต้นทุน - กำไร ปฏิบัติการ การคิดราคา ต้นทุนและกำไรจากการให้บริการต่างๆ เช่น ที่พัก อาหาร บริการท่องเที่ยว และจำหน่ายของที่ระลึกได้ ผลที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีขั้นตอนการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบ โดยเริ่มจาก วิธีการดำเนินกิจกรรมตามคู่มือการบรรยายให้

ความรู้ฝึกปฏิบัติโดยใช้ใบงานและใบความรู้ รวมทั้งแบบฝึกในกลุ่ม และการนำเสนอ ประเมินผลหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยการประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง ประเมินด้านทักษะ และพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรม และประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมหลังเสร็จสิ้นการเข้าร่วมกิจกรรม ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัฒนา สุราษฎร์มณี (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง พบว่า แนวทางในการบริหารจัดการ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่างที่เสนอแนะ ประกอบด้วย การดำเนินการที่สำคัญ 8 ประการ คือ 1) มีนโยบายที่เหมาะสม และตรงกับความต้องการของประชาชน ในชุมชนสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงและสามารถปฏิบัติได้จริง 2) มีการประเมินผลหลังเสร็จสิ้นการปฏิบัติในแต่ละโครงการแล้ว เพื่อให้ทราบการบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 3) มีการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนได้เป็นอย่างดี 4) มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และมีการประสานงานทั้งในเครือข่ายและนอกเครือข่ายองค์กร 5) มีการพัฒนาปรับปรุงผลงานของศูนย์ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาประชาชนอย่างสม่ำเสมอ 6) มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการ ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมทำ 7) มีการร่วมมือกันในทุกภาคส่วน ทั้งราชการส่วนท้องถิ่นและราชการส่วนภูมิภาคทั้งนี้ เพื่อให้การ ดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น 8) มีการจัดที่เป็นระบบ และให้ชุมชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง และควรมีหลักสูตรที่หลากหลาย ยืดหยุ่น ให้อิสระแก่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของตนได้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และพัฒนา โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดของ วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2554) ได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญต่อการประยุกต์ใช้ในการวิจัยแบบ PAR ไว้ว่า การให้ประสบการณ์ทางสังคมอย่างมีความหมาย เป็นวิธีเรียนรู้จากกิจกรรมและสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมอย่างมีส่วนร่วมที่ชุมชนสามารถใช้ประสบการณ์ และความรู้จากวิถีชีวิต เพื่อพึ่งตนเองในการร่วมคิดร่วมปฏิบัติได้ ใช้ถอดบทเรียน และจัดกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นวิธีเรียนรู้ตนเองของปัจเจก ชุมชน และกลุ่มประชาคม ใช้วิเคราะห์ชุมชนและระบุโครงสร้างทางสังคม เรียนรู้ชุมชนและร่วมกันค้นหาผู้นำทางด้านต่างๆ พร้อมกับวิเคราะห์ระบบและโครงสร้างทางสังคมในชุมชนและกลุ่มก่อนของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับประสบการณ์และความเป็นจริง ที่ยังคงมีบทบาทต่อการเคลื่อนไหววิถีชีวิตชุมชนอยู่ต่อไป สร้างความรู้เพื่อวางแผนโดยอ้างอิงกับความเป็นจริงของชุมชน : สร้างข้อมูลและรวบรวมความรู้มิติต่างๆ ของชุมชนเพื่อนำมาวิเคราะห์และวางแผนได้อย่างสอดคล้องกับประสบการณ์และความรับรู้ของชุมชน สะท้อนการยอมรับและสร้างสำนึกความเป็นเจ้าของผู้ริเริ่มได้ดีที่สุดวิธีหนึ่ง การวางแผนและพัฒนาประชากรศึกษาชุมชนและการจัดการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นนวัตกรรมวิเคราะห์และวางแผนพัฒนาประชากรศึกษาชุมชนที่เปลี่ยนแนวคิดจากการใช้จำนวน ความหนาแน่น และการกระจายตัวทางประชากรต่อพื้นที่ ให้เป็นมิติศักยภาพที่หลากหลาย ภาวะผู้นำ การกระจายตัวโครงสร้างและการปฏิสัมพันธ์ของความเป็นชุมชน บนหน่วยทางประชากรที่ศึกษา รวมทั้งสามารถเกิดหน่วยปฏิบัติการและหน่วยจัดการตนเอง เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ปฏิบัติการและเคลื่อนไหวสังคมตามวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่ชุมชนต้องการได้ เป็นเครื่องมือจัดเวทีชุมชน เป็นเครื่องมือสร้างการปรึกษาหารือ

ระดมสมอง และสร้างการเรียนรู้เป็นชุมชนที่มีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องมือนำเสนอข้อมูลชุมชนที่ทรงพลัง วิทยากร นักสื่อสารเรียนรู้ นักวิจัย ทีมวิจัยชาวบ้าน กลุ่มประชาชน ตลอดจนผู้นำชุมชนและองค์กรต่างๆ สามารถใช้เป็นเครื่องมือนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพ และมีดีสังคมภายใต้ประเด็นต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

4. ผลการประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อําเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ได้มีการประเมินผล ดังนี้ 1) ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม 2) ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง 3) ประเมินผลความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบศูนย์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4) ประเมินทักษะจากการเข้าร่วมกิจกรรม และ 5) บันทึกติดตามผลการนำเสนอผลงาน (Show and Share ผลการประเมินแต่ละด้านมีความแตกต่างกันไปตามประเภทของการประเมิน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผู้รับการประเมินมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมากขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะความเอาใจใส่ในการเตรียมความพร้อม และความครบถ้วนของข้อมูล มีขั้นตอนที่ชัดเจน เริ่มจากการเรียนรู้ในสิ่งใกล้ตัวง่ายไปหาสิ่งที่ยาก ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่คงทน ดังที่ ธนัตถ์ พรหมด้วง (2550) กล่าวถึงลักษณะธรรมชาติของการเรียนรู้ว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย คือ 1) ระดับความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นเมื่อเผชิญกับปัญหา เมื่อปัญหาเกิดขึ้นมนุษย์จะเกิดการรับรู้และนำไปสู่การเรียนรู้ปัญหานั้นๆ ความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้นั้น ขึ้นอยู่กับระดับของปัญหา ลักษณะของปัญหา และความสามารถของแต่ละบุคคลในการเรียนรู้ การรับรู้ปัญหาและข้อมูลข่าวสาร 2) ระดับการรับรู้ปัญหาและข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อการเรียนรู้ เนื่องจากข้อมูลที่ได้รับนั้นเป็นตัวจำกัดขอบเขตของการเรียนรู้ ถ้าหากระดับการรับรู้มีมาก ก็จะทำให้ระดับการเรียนรู้มากขึ้นเช่นกัน 3) ระดับความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา เป็นอีกปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้ นอกเหนือจากระดับการเรียนรู้ และระดับข้อมูลที่ได้รับ เพราะความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา จะทำให้มีความเข้าใจลึกซึ้งต่อปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างครอบคลุม สามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เมื่อมีความเข้าใจที่ถูกต้องแท้จริงเกิดขึ้น การแก้ไขปัญหาต่างๆ ก็จะทำให้ดีขึ้นและจัดการกับปัญหานั้นๆ ได้อย่างถูกวิธี ในส่วนของการประเมินการเรียนรู้ของตนเอง ของผู้ร่วมกิจกรรม คือ ประชาชนในชุมชน และนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม อยู่ในระดับค่าเฉลี่ย มีความรู้มากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวม 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .03 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 อันดับแรก คือ การเรียนรู้จากกิจกรรมฐานมีคฤหะศก การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความรู้มากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.49) การเรียนรู้จากกิจกรรมฐานการบริการที่พักแบบโฮมสเตย์ มีความรู้มากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.49) การเรียนรู้จากกิจกรรมฐานการแปรรูปอาหาร และการประกอบอาหาร มีความรู้มากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.52) ผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.03) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 อันดับแรก คือ ความรู้ของวิทยากรในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.52) ความเหมาะสมของกิจกรรม

ชิ้นงานที่กำหนดให้ทำเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.56) วัสดุอุปกรณ์ประกอบกิจกรรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.52) ผลการประเมินทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับ มากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวม 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .51 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 อันดับแรก คือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถแก้ปัญหาใน การทำงานได้ ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.51) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถรายงานผลของการปฏิบัติและสื่อความหมายได้ชัดเจน ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.49) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถปฏิบัติกิจกรรมบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.5) ผลการบันทึกติดตามการนำเสนอผลงาน (Show and Share) มีเกณฑ์อยู่ในระดับดีมาก ทั้ง 4 กิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ไปใช้ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิธีการดำเนินการให้ละเอียด เนื่องจากรูปแบบที่สร้างขึ้น เป็นรูปแบบเฉพาะสำหรับ ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ หากนำไปใช้กับชุมชนอื่น ควรมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เข้ากับสถานการณ์ สภาพภูมิประเทศ และบริบทของชุมชน

1.2 รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สามารถปรับปรุงและ ออกแบบกระบวนการเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม ดังนั้นผู้นำไปใช้ควรทำการบันทึกผลการใช้ก่อน และหลังการใช้รูปแบบทุกครั้ง เพื่อบันทึกเป็นสถิติ และนำมาปรับปรุงยุคที่ใช้ในครั้งต่อไปได้

1.3 ด้านการนำกิจกรรมไปใช้ประกอบด้วย 4 กิจกรรมดังนี้

1.3.1 กิจกรรมที่ 1 มัคคุเทศก์ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Guide and Natural Tourism) ด้านการกระบวนการพัฒนา ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอน การวางแผนการจัดการนำเที่ยว การจัดโปรแกรมเดินป่าเชิงนิเวศน์ การคิดค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแบบ แเดินป่า สามารถวางแผนการนำเที่ยว การจัดโปรแกรมทัวร์เดินป่าเชิงนิเวศน์ และสามารถคิดค่าใช้จ่าย และคำนวณราคาขาย การจัดโปรแกรมทัวร์เดินป่าเชิงนิเวศน์ ผู้นำกิจกรรมไปใช้ควรศึกษาบริบท ขั้นตอน ตามสภาพท้องถิ่นแต่ละแห่ง และควรศึกษากิจกรรมให้เข้าใจก่อนดำเนินกิจกรรม

1.3.2 กิจกรรมที่ 2 การบริการโฮมสเตย์ (Homestay Services) ผู้นำกิจกรรมไปใช้ควร ศึกษาสภาพท้องถิ่นแต่ละแห่ง ควรศึกษากิจกรรมที่จะนำไปสู่การพัฒนาให้เข้าใจก่อนเพื่อบูรณาการ ในการดำเนินกิจกรรมซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอน การดูแล และการทำ ความสะอาดห้องพัก สามารถปฏิบัติการที่นอนหรือการปูเตียงได้ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติการพับ ผ้าขนหนู เพื่อใช้ในการตกแต่งห้องพักแบบโฮมสเตย์ได้

1.3.3 กิจกรรมที่ 3 การแปรรูปอาหาร และการประกอบอาหาร (Food Processing and Cooking) ควรทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการของการแปรรูปอาหาร มีความรู้และ เข้าใจในการเลือกและการเตรียมวัตถุดิบใบชา มาแปรรูปเป็นชาเขียวใบชา ยำใบชา สามารถเรียนรู้ และเข้าใจ กระบวนการบรรจุภัณฑ์และการเก็บรักษาได้

1.3.4 กิจกรรมที่ 4 การจัดทำบัญชีเบื้องต้น (Fundamental Accounting) ควรทำให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการคำนวณ การคิดราคาต้นทุน - กำไร ปฏิบัติการ การคิดราคาต้นทุนและกำไรจากการให้บริการต่างๆ เช่น ที่พัก อาหาร บริการท่องเที่ยว และจำหน่ายของที่ระลึกได้ ผลที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีขั้นตอนการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบ โดยเริ่มจาก วิธีการดำเนินกิจกรรมตามคู่มือ การบรรยายให้ความรู้ฝึกปฏิบัติโดยใช้ใบงานและใบความรู้ รวมทั้งแบบฝึกในกลุ่ม และการนำเสนอ ประเมินผลหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยการประเมินความรู้ ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง ประเมินด้านทักษะ และพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรม และประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมหลังเสร็จสิ้นการเข้าร่วมกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยและพัฒนาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอื่นที่มีบริบทแตกต่างกับชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ เพื่อทำเป็นต้นแบบรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ที่หลากหลาย

2.2 ควรทำการวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยใช้หลักการสะท้อนความต้องการของชุมชนระดับชาวบ้าน มายังแหล่งวิชาการ คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย เพื่อเป็นการสร้างความยั่งยืนในกระบวนการวิจัย และผลที่ได้สามารถนำมาสะท้อนและใช้กับชุมชนได้เพื่อเป็นแรงหนึ่งในการพัฒนาชุมชนและสร้างจิตสำนึกรักษ์ชุมชนบ้านเกิด ของตนเอง ให้แก่นักศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงรายด้วย